

Senolė – Dievo, gerų žmonių ir plėšikų valioje

Irena DIRGĖLIENĖ

Septyniasdešimt aštuonerių metų Šateikių seniūnijos Pakutuvėnų kaimo gyventoja Aniceta Arlauskaitė pati gal ir nesuvokia, kad jos troba virto laužu, kuriame pavojinga gyventi. Tik nuo Dievo priklauso: šiandien, rytą, o gal po metų supuvę sienojai su dar labiau sukiūžusiu stogu užgrius ant vargšės moteriškos galvos. Tą puikiai supranta keistąją senutę globojanti Aleksandravo kaimo bibliotekininkė Irena Jonauskienė. Todėl ji ir ieško geradario, kuris galėtų močiutei padovanoti statybininkų vagonėlį. Ne naują, bet tokį, kuriame dar būtų įmanoma gyventi.

„Ar tu dar su pirmininku gyveni?“ - klausė prie murzino langelio dar murzinesnį veidą prikišusi senutė. Tą patį klausimą paskutinį kartą Irena Jonauskienė girdėjo prieš porą savaitių, kai atvežė Anicetai Arlauskaitė maisto. To močiutė klausia kaskart, kai tik prie savo trobelės pamato bibliotekininkę arba pati atkulniuoja į Aleksandravą pas buvusį kolūkio pirmininką prašyti pagalbos. Taip Irena Jonauskienė norom nenorom tapo senolės globėja. Jeigu ne ji, nežinia kaip būtų susiklostęs pakutuvėniškės gyvenimas, nes Aniceta Arlauskaitė nepasitiki niekuo. Niekam ji nepraveria ir savo apkuistos trobos durų.

Taip nutiko ir šįkart. Šalia bibliotekininkės išvydusi žurnalistus, Aniceta Arlauskaitė verksmingu balsu ėmė kartoti: „Aš jūsų bijau, neatidarysiu durų, neatidarysiu. Jie - svetimi. Kodėl atėjai su svetimais?“ Nepadėjo jokie raminiai, jokie prašymai. Kelis kartus plėšikų sumušta senolė bijo kiekvieno, kuris tik sušmėžuoja jos kiemyje. Tokiam žmogui niekaip neįrodysi, kad nori jam padėti. Ir neišaiškinsi, jog plėšikas jos į slenkstį susmegusias duris be didelio vargo išstumtų. Be to, ir šie, kelis kartus jos troboje viską aukštyn kojom apvertę ir aptalžę močiute, įsitikino, kad iš tokios vargo pelės nėra ką imti.

Matyt, ne tik Irenai Jonauskieni dël Anicetos Arlauskaitės širdį skauda. Kažkas prie trobelės jai paliko rūbų, ryšulėlį maisto. Tačiau kaip pakabino, taip viskas ir tebekabo. Senolė aiškina, kad ją visi nuodija, todėl net iš bibliotekininkės rankų ima tik kruopas, miltus, makaronus. Kartais dar silkes. Visi kiti produktai jai kelia baimę. Ir ne tik maistas, bet ir rūbai, namų apyvokos daiktai. Kadangi senolė miega nešildomoje troboje, Irena Jonauskienė atnešė šiltą apklotą, bet... turėjo pasiimti atgal.

Kas ir ką su tokiu žmogumi turi daryti? Vaikų moteris neturi. Neturi nei brolių, nei seserų. Yra tolimų giminaičių, bet jie gyvena savo gyvenimus. Be to, neaišku, ar pakutuvėniškė juos pažintų, ar norėtų ką nors iš jų imti. Seniūnijos darbuotojų moteris nė iš tolo neprisileidžia. Ne vienas skaitytojas, matyt, pasiūlytų močiutei išvežti į Stonaičių pensoną. Jai tai būtų tas pats, kaip gyvą į žemę užkasti. Sovietiniais metais per prievartą buvo išvežta jos motina. Tačiau ji netrukus parbėgo namo, kur ir mirė. Aniceta Arlauskaitė tą istoriją iki šiol prisimena ir per uždarus duris pasakoja.

Močiute globojančios Irenos Jonauskienės nuomone, geriausia būtų gauti seną vagonėlį su krosnele ir pastatyti jį šalia į laužą pavirtusios trobos. Ar senolė sutiktų palikti trobelę ir kraustyti į vagonėlį? Bibliotekininkė sako, jog reikėtų ilgai aiškinti, kad tą vagonėlį jai atsiuntę giminės iš Amerikos arba kad jį padovanojęs Kretingoje gyvenantis giminaitis. Ji iki šiol tiki, jog dėžes, ant kurių kas nors pakeverzota užsienietiška, jai atsiuntė iš Amerikos (sovietiniais metais Anicetos Arlauskaitės šeima siuntinių tikrai gaudavo).

Tokuose „siuntiniuose“ rastus rūbus (jeigu jie ne raudonos spalvos) moteris pasiima. Raudona spalva pakutuvėniškei nepatinka nuo jaunystės. Jos nuomone, kas raudona, tas - komunistų „ženklas“. Todėl net raudono traktoriaus į savo žemę neįleisdavo ir neįleidžia - geriau tegul daržas lieka neartas. Iki šiol ji raudonai spalvai padarė vieną vienintelę išimtį - pagalbos nieieško niekur kitur, tik „raudonojo“ pirmininko namuose.

Iš pradžių senolė nė pensijos imti nenorėjo. Net paso neturėjo. Irena Jonauskienė sutvarkė visus dokumentus ir dabar visai gudraudama už dalį pensijos perka maisto. O kartais, pasakiusi, kad Amerikoje gyvenantys giminaičiai jai atsiuntė perlaidą, įbruka ir pinigų. Iš sutaupytų pinigų bibliotekininkė ant Kulių kapinėse palaidoto pakutuvėniškės brolio ir motinos kapų pastatė paminklą. Iki tol jų kapus žymėjo tik pačios Anicetos Arlauskaitės sukirstas kryžius.

Jeigu atsirastų bendrovė, verslininkas ar bet koks kitas žmogus, kuris turėtų vagonėlį ir galėtų jį padovanoti Pakutuvėnų tyruose gyvenančiai senolei, jam būtų dėkinga ne tik jos globėja Irena Jonauskienė, bet ir visa Aleksandravo kaimo bendruomenė. Kol nėra įstatymų, kuriuose būtų aiškiai numatyta, ką daryti su tokiais žmonėmis kaip Aniceta Arlauskaitė, jai gali padėti tik kiti žmonės. Taip, tik kiti, nors ji tos pagalbos visai prarato.